

Ariëlla Kornmehl
Een stille moeder

Roman

Cossee
Amsterdam

BIJ HET BETREDEN van de woning laat ik hem voorgaan. Na enkele stappen staan we vlak bij de koelkast. De keuken is relatief nieuw.

Hij besteedt er geen aandacht aan, loopt naar de vensterbank en bekijkt vanaf driehoog het uitzicht.

Uitzonderlijk toch, midden in Amsterdam, balkon met uitzicht, probeer ik.

Of ik dat een balkon noem, vraagt hij. Het kost me moeite te blijven glimlachen. Bij een nieuwe poging, waarin ik benadruk dat het toch fantastisch is om een buiten te hebben, midden in de stad, begin ik me al aan mezelf te ergeren. Hij werpt nog een blik op het balkon en trekt een geïrriteerd smoel, ook mij valt het vuil op. De vorige huurders zijn duidelijk te beroerd geweest hun troep mee te nemen. Zo onopvallend mogelijk kijk ik naar de verstopte regenpijp, die vanaf het balkon naar beneden loopt. Voor het eerst zie ik de oorzaak van recente klachten, de huurder van beneden had ik al over lekkage aan de lijn gehad. Ik moet zorgen dat het vuil gauw verwijderd wordt, zodat het water weer vlot doorstroomt.

Hij draait zich om, zegt dat ik het 'leuk breng' en loopt richting binnentrap. Hij besluit boven een kijkje te nemen. Meestal raak ik dit appartement snel kwijt, juist vanwege die binnentrap, het idee van twee verdiepingen vinden huurders fijn, al zijn de etages nog zo klein. Ik volg hem naar boven, waar hij onmiddellijk op de piepkleine badkamer afloopt. Zijn ogen blijven hangen bij de gerenoveerde douchecel. Geen bad.

Ik zucht. Nee, geen bad.

Hij lijkt het benauwd te krijgen in deze kleine ruimte, trekt zijn donkerblauwe overjas uit en slaat die over zijn linkerarm. Ik zou mijn handen gauw willen wassen in die glinsterende wasbak. Met moeite houd ik mijn armen strak tegen mijn lichaam.

Trouwens, probeer ik, mannen douchen toch liever dan dat ze baden.

Deze Philippe, mijn potentiële huurder van vanochtend, trekt zijn wenkbrauwen op en vraagt of ik dat werkelijk denk.

Ik denk het niet alleen, ik hoor het altijd van klanten. Na mijn bevestigend geknik, kijkt hij me spottend aan. Nog nooit met een man geleefd?

Hij daagt me uit, en ik heb geen zin dat te ontkennen. Wil er zelfs aan toevoegen dat ik een kind heb. Dat we op amper vijftig vierkante meter wonen en dat ik maar al te graag een bad had gehad om mezelf urenlang in onder te kunnen dompelen, om te vergeten dat ik me de hele dag heb beziggehouden met iets wat me niet interesseert en dat ik veel te veel uren heb verspild in verschillende woningen met vervelende mannen zoals hij.

Nooit vertel ik over mezelf, ja, natuurlijk, als ze vragen hoe ik aan dat accent kom, en hoe het dan kan dat ik vloeiend Nederlands spreek.

Met zijn rechterhand schuift deze Philippe het niet vernieuwde maar wel geschilderde dakraampje open en meteen ook weer dicht. Bij het sluiten onderzoekt hij nauwkeurig of de onderdelen wel goed op elkaar aansluiten. Aanstellerig, denk ik, als je nog niet eens hebt besloten dat dit de woning van je keuze is. Maar misschien

moet ik uit het gebaar bij het badkamerkozijn juist afleiden dat hij een voorstel gaat doen. Hij volgt me naar de slaapkamer.

Waar de bedrand tegen de muur heeft gestaan is het crèmekleurige schilderwerk beschadigd. Als ik dichterbij kom, zie ik zelfs wit stucwerk, dat moet eerst worden gerepareerd en dan nog geschilderd. De oplevering van de vorige huurder heb ik niet zelf opgenomen, het is duidelijk slordig verlopen en mijn collega heeft niet alles goedgekeurd. In de hoop dat deze Philippe in blauw pak het niet opmerkt, negeer ik de beschadiging. Ik geef aan dat we hier een ruime slaapkamer hebben met meer dan genoeg plek voor een tweepersoonsbed en een flinke kledingkast ernaast, zelfs nachtkastjes kun je er kwijt, en ook nog een stoel, mocht je een stoel in je slaapkamer willen zetten. Philippe kijkt me vragend aan en ik herinner me maar al te goed hoe propvol de kamer eruitzag toen er werkelijk een dubbel bed in stond met een enorme kast ernaast – je kon zelfs niet meer achter het bed langs. De radiator die onder de vensterbank tegen het raam staat, heeft zijn beste tijd gehad. Zo'n beetje elke winter moet hij worden gerepareerd, waarbij de monteur genoodzaakt is met zijn vuile schoenen over het opgemaakte bed te rollen. De eerste keer was het nog een kwestie van gewoon eens ontluichten, hij stond me vreselijk uit te lachen, of ik soms niet wist dat je de lucht af en toe moet laten ontsnappen. De monteur raakte de radiator aan alsof het een huisdier was en meldde zich die middag binnen twee minuten af. Hoewel hij verklaarde dat de radiator weer een tijdje voort kon, was het de volgende winter al echt raak, het ding begon te lekken en sindsdien wordt er steeds urenlang aan gewerkt.

Philippe moet terug naar zijn werk maar geeft aan ‘gauw’ op deze bezichtiging terug te komen. Als hij naar ons kantoor belt, moet hij dan naar mij vragen? Ik knik. Of het Lena is, vraagt hij.

Waarom hij van Loenia Lena maakt weet ik niet. Altijd beleefd blijven, regel één, hoor ik de directeur van het makelaarskantoor weer zeggen op mijn eerste werkdag. Soms is dat verdomd lastig. Om me in te houden, bijt ik op mijn onderlip. Bas zou nu zeggen dat mijn mond mijn woede verradt, waardoor hij ziet dat ik ga ontploffen. En als het echt uit de hand loopt, begin ik in mijn eigen taal te praten, zelfs te vloeken, waar Bas niets van begrijpt – misschien is dat wel het prettigste aan onze ruzies. Volgens Bas is het onacceptabel om te vloeken waar onze kleine bij is, daarin heeft hij natuurlijk gelijk, maar het kan soms niet anders, en je doet dat nou eenmaal niet op een gepland tijdstip. En ook niet altijd in de voorgeschreven taal. Soms krijgt hij er tussen het Nederlands en Russisch zelfs een paar woorden Slowaaks tussendoor.

Maar onze kleine heeft nergens last van, die kijkt met grote ogen naar zijn beide ouders die met open monden en groot armgezwai tegenover elkaar staan. Soms speelt hij zelfs rustig verder, tekent hij zijn blauwe cirkels op een wit papier, onverstoorbaar alsof er niets aan de hand is. Ik benijd Bas, die zich altijd weet te bedwingen door me kalm en tegelijkertijd kwaad aan te kijken. Zijn beheersing maakt hem aantrekkelijk, de spanning rond zijn stevige lippen, die weigeren te spreken tegen een onbeheerst wezen zoals ik dan ben. Zijn controle over zijn ademhaling is zo in strijd met de benauwdheid die ik voel opkomen, dat ik niets liever wil dan me aan hem

overgeven, mezelf inleveren: hier, neem me aan, neem me mee, ik kan het zelf niet, ik ben er niet toe in staat, laat me alsjeblieft zien dat het goed komt, al weet ik dat het niet zo is. Dat is de beste leugen waar je als kind mee wordt grootgebracht, dat alles goed komt. Ik wil dat hij me kalmeert, me straft, mijn kleren woest uittrekt, me dwingt nou eindelijk een keer mijn bek te houden, de enige manier waarop hij me stil krijgt.

Maar zo gaat het meestal niet, meestal eindigt het met een van ons twee die de deur uitloopt, of in tranen uitbarst. Dat laatste overkomt natuurlijk alleen mij. Het meest onverdraaglijke is dan zijn vraag me even terug te trekken, want ook mijn gehuil zou niet goed zijn voor het kind. Dan druipt ik af naar het toilet, voelen mijn benen nog magerder dan ze zijn, alsof ze me niet meer vooruit kunnen helpen, maar ik gehoorzaam en laat mijn lichaam uiteindelijk ineenzakken op de koude tegelvloer, de enige vierkante meter die op slot kan. Mijn hoofd ligt op mijn ingetrokken knieën, mijn billen koelen af door de vloer. Maar ikzelf niet, ik hoor steeds weer hetzelfde geschreeuw, alsof alle ruzies me weer tot die ene brengen, papa wil er niets meer over horen, het is genoeg geweest, hoe had ze het in haar hoofd gehaald om naar Moskou te gaan? Ze zweeg, die stilte maakte hem nog woester. Ze zou hem nooit terugkrijgen, zwoer hij, niet in Moskou en ergens anders ook niet. Je vindt hem niet. Papa's stem werd almaar harder. Ik druk mijn oren dicht, mijn handen plat tegen mijn hoofd. Ze moest iets gefluisterd hebben wat over mij ging. Je laat mijn dochter erbuiten, schreeuwde hij. Het klonk als een van zijn commando's.

Jouw dochter, zei ze spottend.

Daarna hoorde ik haar huilen. Al was hij de keuken al uitgegaan, ik durfde niet naar haar toe te rennen. Ik durfde niet te zien wat ik vermoedde.

Dan sta ik op, laat mijn handen zakken en zie mijn vochtige ogen in het spiegeltje met de mozaïekrand.

De spiegel is veel te kleurig. Ik staar lang naar mezelf, steeds weer vol verbazing hoe ik het opnieuw zo ver heb laten komen. Waarom ik er niet in slaag me veilig te voelen bij mijn eigen man. Wel weet ik dat het meestal weer overwaait, dat alles weer rustig wordt, na de storm blijkt er amper schade te zijn. Een enkele keer trekken we ons daarna terug in onze slaapkamer, terwijl de kleine rustig doortekent. Ik voel me dan schuldig en laat Bas zijn gang gaan. Het gebeurt maar zelden dat ik dat moment zelf ook fijn vind. Bas heeft er een woord voor, voor dat vrijen in die toestand, maar omdat ik het woord niet in mijn eigen taal ken, gebruik ik het zelf nooit. Of het in het Slowaaks bestaat weet ik eigenlijk niet, maar het lijkt me ongepast om dat aan mijn moeder te vragen tijdens ons wekelijkse telefoongesprek van drie minuten. Alhoewel, het zou het aangenamer kunnen maken. Wie weet overstijgt het de kilte. De gesprekken lijken de enorme afstand zelfs met hedendaagse telefoonverbindingen niet te kunnen overbruggen. Je hoort het geluid van de moeder die er niet is. En van de dochter die er niet zal zijn.

Elke keer sluit ze die minuten weer af met de pijnlijke vraag wanneer ik toch eens kom. Zelfs mijn kind hebben ze nog nooit gezien. Telkens weer beloof ik dat het er van komt. Ooit neem ik hem mee. Ooit reis ik terug naar Sint-Petersburg met mijn eigen zoon. En ooit moet ze me uit-

leggen wat ik nooit heb kunnen begrijpen. Wie ze in Moskou heeft gezocht, waardoor papa door het lint ging.

Ook Bas vraagt zo nu en dan waarom we geen vakantie kunnen plannen die kant op, het land interesseert hem juist. Waarom ik me er in godsnaam altijd zo tegen verzet. En telkens antwoord ik dat de peer valt als ze rijp is, zonder te weten of je dat in het Nederlands ook zo zegt, en terwijl ik dat roep, voel ik stiekem dat grote verlangen, het verlangen naar de dag waarop ik trots ben op mijn kind en me met hem thuis kan voelen bij mijn eigen ouders.

Terwijl ik Philippe mijn visitekaartje in zijn handen druk, vraagt hij of de huurprijs nou in- of exclusief gas en elektra is. Een standaardvraag van een huurder die de vraagprijs aan de hoge kant vindt en probeert te onderhandelen. Al voordat ze een afspraak voor bezichtiging maken, weten ze altijd precies hoe een woning wordt aangeboden, en toch komen ze er nog even op terug, een in-kopper om geschokt te kunnen reageren, nou zeg, jeetje, dan wordt het wel een hele dure grap. Alles exclusief, antwoord ik, terwijl hij nog een blik op het kaartje werpt. Loenia, zie ik... sorry, maar waar komt die naam vandaan, vraagt hij zonder interesse. Is Russisch, zeg ik. Altijd beleefd blijven, hoor ik de directeur weer bevelen, en om er nog iets vriendelijks van te maken geef ik aan dat die naam niet zo typisch en veelvoorkomend is als bijvoorbeeld Jelena of Tanja. Hij kijkt geboeid, en tegelijkertijd voor het eerst nieuwsgierig. Hoe lang ik hier al woon, wil deze Philippe ten slotte nog weten voordat hij naar zijn kantoor terugkeert. Ik kwam hier al direct na mijn studie, op mijn drieëntwintigste, vertel ik. Of hij nu dan maar zelf moet gaan rekenen, vraagt hij met opgetrokken

wenkbrauwen. Ik glimlach en geef aan over de dertig te zijn.

Hij trekt zijn donkerblauwe overjas aan en we lopen de trap af. Buiten, voor de deur van het pand, schudden we elkaar de hand. Je hoort van me, zegt hij serieus, wat meestal betekent dat ik binnen twee uur een voorstel krijg, of, als ik niet binnen twee uur een voorstel krijg, gaat het over. Dat zijn zo'n beetje de mogelijkheden. Ik spring op mijn fiets. Op weg naar de volgende bezichtiging, iets meer richting binnenstad, fiets ik langs het kinderdagverblijf. Als de route het enigszins toelaat, fiets ik langs om naar binnen te gluren, om te zien of hij misschien toch gewoon meespeelt met de andere kinderen, misschien toch een normaler kind is dan we denken. Ik stap nooit af, sterker nog, ik sta altijd doodstil met mijn handen aan het stuur, ik houd mijn rechterschoen tegen het pedaal, ik moet meteen weg kunnen. Pas één keer heeft een leidster me erop aangesproken, maar ze kon zich niet voorstellen dat een moeder naar binnen staat te gluren zonder haar kind even gedag te komen zeggen, dus vroeg ze of het 'zou kunnen' dat ze me voorbij had zien fietsen. Onmiddellijk had ik geknikt, ik verzorg bezichtigingen van appartementen voor een makelaarskantoor niet ver van hier, dus ja, ik moet soms in de buurt zijn. Waarom ik dan niet even binnenkom, wilde de leidster weten, ik gaf aan altijd onderweg te zijn, gehaast, er staat telkens een huurder te wachten, en daarbij komt dat ik Reuben niet van streek wil maken, wat heeft het voor zin binnen te lopen om te zeggen dat je weer weg moet? Sinds die ene keer sta ik verder weg met mijn fiets, ik heb geen zin in zulke gesprekken met de leidsters, ik wil al-

leen maar van ze weten hoe het met mijn zoon gaat, of hij een beetje mee kan komen, wat hij eet en drinkt. Nee, hij speelt niet met andere kinderen, maar, verzekerde de hoofdleidster van de groep, dat doen ze bijna nooit op deze leeftijd, dan leven ze nog in hun eigen wereldje.

Het zal nooit anders zijn.

Ik kan zijn gezicht niet zien, alleen zijn zwarte krullertjes, hij zit op een krukje aan de tekentafel, met zijn rug naar het raam. Ik ga ervan uit dat hij weer cirkels trekt met een blauw potlood.

Het zal er wel mee te maken hebben, zei Bas nadat ik mijn zorg had uitgesproken over het tekengedrag van ons kind, en dat is zo'n opmerking waarmee hij me onmiddellijk op de kast krijgt. Het zal er wel mee te maken hebben? Alles heeft er zeker mee te maken. Waarom kunnen we hem niet voor één keer als een gewoon kind beschouwen? Bas heeft een hekel aan zulke gesprekken. Of ik maar weer even een frisse neus wil gaan halen, vraagt hij als hij merkt dat ik niet tot bedaren ben te brengen. Het is niet goed voor Reuben, herhaalt hij voor de zoveelste keer, akelig beheerst en kalm, ik kan hem wel schieten. Maar ik houd me in, schud mijn hoofd en glimlach.

Mijn horloge geeft aan dat ik aan de late kant ben voor mijn volgende bezichtiging. Ik maak voort en denk aan ons twee, hoe het toch in godsnaam in zo'n stroomversnelling is geraakt, tot aan mijn bevalling kan ik me amper onenigheid herinneren. We wilden niets anders dan samenzijn, vandaar ook dat die zwangerschap eerder kwam dan ik me oorspronkelijk had voorgenomen. Omdat kinderen je leven zouden veranderen, wilde ik er in eerste instantie juist mee wachten – wist ik toen veel.

Nadat ik mijn fiets op slot heb gezet, haal ik mijn grote sleutelbos tevoorschijn en de bijbehorende brief voor deze bezichtiging. De heer die belangstelling heeft voor deze woning is in geen velden of wegen te bekennen, ik ga maar vast naar binnen. Hier vlak bij het Vondelpark zijn de appartementen populair, maar toch ook vaak zodanig slecht onderhouden dat potentiële huurders gillend weglopen. Deze woning ken ik, hij is twee jaar verhuurd geweest aan een op het oog keurige Brit, een architect, die mij altijd belde als er iets mis was, maar dan eerst vriendelijk vroeg of het wel gelegen kwam. We hadden elkaar een paar keer ontmoet, uiteraard bij de intake, maar ook later nog als er iets gerepareerd moest worden – ooit werd hij knettergek van een lekkende kraan – en telkens bleef hij netjes thuis om ons te ontvangen. Hij had zo'n Brits kapsel, alles op zijn plek, net niet te lang, en hij droeg van die saaie dassen met strepen. Na het opleveren, alweer drie maanden geleden, vond ik in zijn nachtkastje een papiertje met aantekeningen erop. Wellicht was hij iets belangrijks vergeten, dus wierp ik een blik op het velletje. Er stonden een paar Nederlandse uitdrukkingen op, achter een isgelijktteken. Voor het isgelijktteken stonden enkel afkortingen. Een opsomming van minstens zeven stuks. Ik las de eerste. 'N.A.' Lekker kontje. De rest heb ik toen maar ongelezen gelaten, ik verfrommelde het papiertje en stopte het in mijn jaszak. Sinds die keer vraag ik huurders bij opleveringen of ze misschien iets in het laasje hebben laten liggen. Ze lachen dan vaak ongemakkelijk, ze denken aan iets anders dan ik.

Vanmiddag heb ik nog een oplevering en een intake met een huurder bij ons op kantoor, daarna ben ik klaar.